

Izbaja vsak četrtek popoldne. V slučaju praznika dan poprej.
Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/I.
Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Posamezna številka stane 1 dinar.
Cena: za 1 mesec 4 Din, za 1/4 leta 12 Din, za 1/2 leta 24 Din;
za inozemstvo 6 Din (mesečno). — Inserati po dogovoru.

Inserati, reklamacije in naročnina na upravo Jugoslovanske
tiskarne, Kolportažni oddelek, Poljan-
ski nasip 2. Rokopisi se ne vračajo.

Dr. A. Gosar:

Borba proti davku na zaslužek ročnih delavcev.

Od več strani dobivam poročila, da socialni demokrati in komunisti trosijo okrog vest, kakor da sem umaknil svoj predlog, ki sem ga bil stavil v zbornici za odpravo takozvanega 2% davka na zaslužek ročnih delavcev. V tej zvezi napadajo potem mene in ves Jugoslovanski klub, kakor da smo mi krivi tega davka.

Za tiste, ki hočejo stvar razumeti in pošteno soditi, je bilo vse to že do sedaj v »Pravici« in v »Slovenec« dovolj pojasnjeno, tako da ne more biti nobenega dvoma niti o tem, kdo je tega davka kriv, niti o tem, da smo z naše strani storili vse, kar je vobče bilo mogoče resno storiti, da se ta krivični davek popolnoma odpravi, ali pa vsaj znatno omili.

Vendar računati moramo s tem, da gospodje okrog raznih socialističnih in komunističnih listov vsega tega namenoma nočejo razumeti. Še manj pa seveda moremo od njih pričakovati, da bi v svojih listih predočili zadevo tako kot v resnici je in bi nas podprli v tej neenaki borbi za stvar, pri kateri ne gre samo za koristi naših članov, marveč vseh delavcev brez izjeme. Ljubše jim je napadati »klerikalce«, če tudi trpi pri tem cela akcija, ki bi jo bili dolžni podpreti. Zaradi tega se mi zdi potrebno, da govorimo o stvari zopet in zopet, dokler se ne bodo odprle oči vsem tistim delavcem, ki so še zmožni samostojno misliti in presojsati.

Najprej še enkrat, kdo je kriv tega davka? Tega menda ni treba naglašati, da dela zakone in nalaga davke vedno le vlada in njena večina, ne pa manjšina. Na vladi pa so bili, ko se je ta davek uvedel, radikali in samostojni demokratje, med slednjimi slovenska poslanca dr. Pivko in dr. Žerjav, ki je bil takrat celo minister, torej odgovorni član vlade, ki je ta davek uvedla. Če je torej kateri izmed slovenskih poslancev kriv tega davka, sta ga kriva dr. Pivko in dr. Žerjav. To poudarjam zaradi tega, ker so si nekateri naši socialistični listi celo drznili očitati nam glavno krivdo na tem davku, samostojne demokrate pa so pri tem komaj rahlo omenili.

Jasno je menda tudi to, da more biti izmed poslancev, ki stoje v opoziciji, skriv kakega zakona ali n. pr. v našem primeru davka samo tisti, ki ne stori vsega, kar bi mogel storiti, da bi se stvar preprečila ali vsaj izboljšala in popravila, kolikor se izboljšati in popraviti da.

Jaz in drugi naši poslanci smo v tem pogledu storili v polni meri svojo dolžnost. Predvsem ne smemo prezreti, da so bile dvanajstine za mesece april—julij, s katerimi se je uvedel omenjeni davek, sprejete po skrajšanem postopanju, ki je predpisano za nujne predloge. Vlada in njena večina očitno nista hoteli dopustiti, da bi se o njunem predlogu dvanajstin podrobno razpravlja-

lo. Naša člana finančnega odbora dr. Kulovec in Pušenjak, sta kljub kratkemu času, ki jima je bil za govor na razpolago, med drugim odločno protestirala tudi proti novemu delavskemu davku. Finančni minister je seveda na vse te proteste molčal.

Nato sem jaz sam v zbornici novno protestiral v svojem govoru proti temu davku. In zopet je finančni minister molčal ter ni zinil na to niti besedice. Končno je ves, poudarjam ves jugoslovanski klub glasoval proti dvanajstini in v tem tudi proti omenjenemu davku. Za ta davek pa sta glasovala dr. Žerjav in dr. Pivko, ki je kakor sem čital v listih, pozneje na shodih sam govoril proti temu davku.

S tem, mislim, da je za vsakega še tako preprostega človeka, dovolj pojasnjeno, kdo je zakrivil ta davek. Meni in mojim tovarišem se v tem pogledu pač ni treba niti najmanj opravičevati. To bi morali vsaj molče priznavati tudi naši socialisti in komunisti, če bi bili količkaj pošteni.

Toda zadeva s tem še ni končana. Ko je bil delavski zakon uzakonjen, nisem držal rok križem, češ, kar je, je, sedaj se ne da nič več storiti. Nasprotno, zanimal sem se za stvar še naprej. Kakor hitro se mi je posrečilo dobiti v roke navodila, ki jih je izdal finančni minister o pobiranju novega davka, sem jih preštudiral. Nato pa sem predložil narodni skupščini znani nujni predlog, da se določeni člen zakona o dvanajstinih, ki govori o tem davku razveljavi z dnem 1. aprila 1925.

Ta predlog sem v zbornici obširno utemeljeval in to namenoma ne samo s stališča delavcev, marveč tudi delodajalcev, zlasti obrtnikov in kmečkih gospodarjev, in končno tudi z vidika našega narodnega gospodarstva. S tem sem hotel pridobiti za svoj predlog zastopnike vseh prizadetih krogov. In reči smem, da se mi je to posrečilo vsaj v toliki meri, da mi je finančni minister sporočil po skupščinskem tajniku, da pristaja na to, da se moj predlog odkáže kot nujen pristojnemu finančnemu odboru. Jaz sem na to svoj govor skrajšal in pristal na to, da je bil moj predlog ob pričetku prihodnje seje takoj odkazan finančnemu odboru. Smatral sem, da je boljše tako, kot pa da bi morda še cel dan govorili o nujnosti tega predloga, nazadnje pa bi večina nujnost odklonila, kot se to navadno zgodi. Mislim, da je bilo tako ravnanje edino pravilno, zakaj če je upanje, da se kaj doseže, potem ne smejo biti glavno besede in govorance, marveč je prvo stvar sama.

Samostojnim demokratom je bil moj predlog seveda neljub, še bolj neljubo na jim je seveda bilo, ker je bil videti, da se bo dalo vsaj nekaj doseči. Zato so stvar lepo zavili in napisali v »Jutro«, da sem svoj predlog umaknil, namesto, da bi pošteno poročali, da sem odnehal le od nadaljne razprave o nujnosti svojega predloga, to se pravi, da sem pristal na to, da ne bi izgubljali nepotrebnih besedi, marveč bi se rajši čimprej lotili stvari same in kolikor mogoče popravili.

Ravno tako kot samostojnim demokratom, je bil moj predlog kajpada neljub tudi našim socialistom in komunistom. Zato so najprej o njem lepo molčali, kakor da bi šlo za pesek v Sahari in ne za eno najvažnejših in najtežjih delavskih zadev, potem pa so prepisali Jutrovo neresnično vest in začeli napadati mene in »klerikalce«, kakor da smo zagrešili nad delavstvom največji zločin. Namesto, da bi zastavili vse svoje moči in podprli našo akcijo, kar bi bila njihova dolžnost, če hočejo veljati kot resnični prijatelji delavstva, pomagajo rajši kapitalističnim krogom okrog Jutra. S tem, mislim, so dovolj jasno pokazali, da jim je ljubše, da delavec strada in da mu država vse pobere, kot pa da bi mu »klerikalec« pomagal in odvrnil od njega krivična davčna bremena. To si velja zapomniti. Zakaj, če je bila kdaj dolžnost vseh delavskih glasil in voditeljev, da bi kot en mož nastopili v obrambo delavskih interesov, tedaj so bili v tej priliki dolžni to storiti.

To se mi je zdelo potrebno pibiti, da ne bo kdo v svoji kratkovidnosti misli, da smo zadržanje naših socialističnih in komunističnih »delavskih prijateljev« kar enostavno prezrli.

Mene in tovarišev vse to seveda ne bo motilo, da ne bi svoje akcije nadaljevali. Nekaj, četudi skromnega uspeha, že imamo. Finančni minister je že pristal na to, da davek na zaslužek ročnih delavcev omili. Dosedanja navodila o pobiranju tega davka se bodo izpremenila in omilila. V glavnem gre predvsem še za to:

1. Da se uvede tudi pri tem davku enak eksistenčni minimum kot pri osebni dohodnini. Ta minimum pa bi moral seveda znašati najmanj 20.000 Din letno.

2. Novi delavski davek se mora izvzeti od samoupravnih doklad, kakor je izvzeta od tega osebna dohodnina.

3. Naturalni prejemki, kakor hrana, stanovanje itd., se ne smejo vračunati v prejemke, temu davku podvržene.

4. Dohodnina za čas od 1. aprila 1924 do 1. aprila 1925 se ne sme iztirjavati, ker bodo drugače delavci morali še prihodnje leto plačevati za tri mesece dohodnino. (Od 1. aprila 1925 dalje pa so delavci, ki plačujejo novi davek, itak prosti dohodnine.)

Če se nam posreči, da prodremo v navedenih 4 točkah, potem bi delavci vsled novega davka vsaj ne bi bili na slabšem nego so bili doslej, ko so morali plačevati osebno dohodnino. Ako pa bi se tudi eksistenčni minimum zvišal na omenjeno višino (20.000 Din), kakor smo to zahtevali v posebnem zakonskem predlogu, ki se tudi že nahaja pred finančnim odborom, potem bi večina delavcev sploh ne plačevala tega davka.

Ali in koliko bomo trenutno dosegli, tega seveda ne morem naprej obljubovati. Gotovo pa je, da bomo svojo akcijo dosledno nadaljevali. Pretečeno soboto sem stavil v zbornici vprašanje na predsednika, zakaj moj predlog še ni prišel v finančnem odboru v razpravo in zahteval naj se stvar pospeši. Na to sem še pri fi-

načnem ministru o stvari osebno interveniral ter ga opozoril na omenjene štiri točke, ki jih je treba v finančnem odboru posebej rešiti. Minister mi je zagotovil, da bo zadevo proučil in se bo stvar potem v finančnem odboru odločila.

Glede iztirjavanja osebne dohodnine za lansko leto sem že prej stavil na min. financ tozadevno vprašanje, na katero pa še nisem dobil odgovora. Istočasno sem protestiral pri ministru financ, ker h komisiji, ki je razpravljala o olajšavah pri delavskem davku, ni povabil delavskih zastopnikov, marveč le zastopnike trgovskih in obrtnih zbornic in Centralne zveze industrije v Beogradu. Končno smo te dni vložili na min. financ vprašanje radi neopravičenega odtegovanja delavskega davka velenjskim rudarjem, ki dobivajo plačo od države in so tega davka prosti.

Tako sem podal objektivno sliko našega dela ter naštel celo vrsto važnejših korakov, ki sem jih storil sam, ali pa so jih storili moji tovariši, zato, da bi omilili davčno breme siromašnim delavskim slojem. Kdor bo to pošteno presodil, bo menda pač priznal — tudi če je drugače nasproten — vsaj to, da smo v polni meri storili svojo dolžnost. Več zase tudi ne pričakujemo. Zdi pa se mi, da imamo pravico zahtevati, naj nas pri tem delu podpirajo vsi, ki hočejo veljati za prijatelja delavstva.

Politični pregled.

Pri nas

je bil minuli teden najvažnejši dogodek v parlamentu ta, da je poslanska zbornica s 138 proti 103 glasovom sklenila predati enega izmed voditeljev samostojnih demokratov — teh tipičnih predstaviteljev nasilja in korupcije — pravosodnega ministra n. r. dr. Lukiniča sodišču radi znane korupcijske afere Thurn-Taxis. Vsem, ki so že obupavali nad našim parlamentom, se je zopet povrnilo malo upanja, da je le še nekaj zastopnikov, ki imajo čut poštenosti in voljo streti brezmejno korupcijo v naši državi. Naše poslansko zastopstvo je s tem, da je izročila to samostojno demokratsko afero preiskovalni komisiji, dalo sebi dobro moralno kvalifikacijo. Preiskovalna komisija sestoji iz 12 poslancev, od katerih pripada opoziciji 6 in vladni večini 6 članov. V nekaj tednih bo ta komisija zbrala vse gradivo, ki se tiče te afere in bo poročala narodni skupščini o uspehu preiskave, nakar bo skupščina glasovala končnoveljavno o predaji obtoženega ministra sodišču. Tekom te preiskave bo najbrže prišlo še do drugih razkritij o vzornem delovanju samostojnih demokratov.

Pašičevo navijanje Radičevcev je došlo do poslednje vijakove zarez. Če se bo zdelo Pašiču vredno, bo v nekaj dneh dobil v vlado mesto 4 samostojno demokratskih ministrov 4 Radičevce. Ta sprememba v vladi ne bo drugega pomenila, kakor edinole to, da bo vladna večina nekoliko jačja. Sicer pa ostane sistem stari. Gotovo pa je, da tudi tako stanje ne bo dolgo trajalo, ampak se je nadejati novih volitev že v letu 1926.

! Član, ki hoče kupiti ceno in dobro oblačilno blago, naj si ogleda zalogo v Konzumu, Kongresni trg 2 !

Jugoslovanska strokovna zveza.

Vsem organizacijam! Zadnjič smo poročali, da se vrši po sklepu občnega zbora dne 6., 7. in 8. septembra v Ljubljani tečaj za voditelje skupin in zvez, na katerega mora vsaka skupina poslati vsaj dva tečajnika. Z ozirom na izredno važnost tega tečaja, opozarjamo že sedaj, da te dni ne prirejajo nobenih prireditev naše organizacije, ki bi mogoče ovirale udeležbo, ker se bo vse tečajnike poleg drugega tudi vpeljalo v novo poslovanje. Vsled tega bi potem skupine, ki ne bi poslale nikogar na tečaj, zaostale, ker bo prihodnje leto nadaljevalni tečaj za udeležence prvega tečaja.

Glavno tajništvo JSZ.

Tajništvo Jug. strok. zveze v Celju. V četrtek dne 9. t. m. se je vršil ob 5 sestanek upokojencev, ki je bil nad vse dobro obiskan kljub slabemu vremenu. Predaval je zastopnik Pokoj. sklada tov. Uranjek iz Griž o prošnji, poslani ministrstvu socialne politike v Belgradu, glede izplačila draginskih doklad. Obenem je tudi spodbujal tovariše in tovarišice, da vztrajajo na delu za povzdigo svoje organizacije, da jo podpirajo kolikor je v njih močeh.

Zveza tovarniškega delavstva.

Jesenice. Pri nas na Jesenicah se gode čudne reči. V obratu martinarne so bili delavci do zadnjih časov v delni zaposlitvi. Sedaj, ko se je položaj zboljšal, so po neznanih intrigah izbrali od vsakega šihita sedem mož, kateri najprej delajo svojih osem ur pri obratu, nato pa še delajo v akordu pri podiranju peči šest ur; torej vsega skupaj 14 ur. To bi se pa dalo razumeti, če bi bilo tukaj udeleženo vse delavstvo obrata, saj je tudi vse trpelo na skrajšanem delavnem času. Najlepše pa je to, da so to naredili brez vednosti organizacij in tudi obratnega zaupniškega zbora. Kako se to početje sklada z organizacijsko disciplino, naj vsak sam premišlja in kakšen udarec da obratnim zaupnikom in tudi samemu sebi. Kako se pa sklada to z zakonom, to je pa druga reč in moramo si biti v svesti, da moramo zakon tudi mi upoštevati, če hočemo, da jih bodo upoštevale tudi oblasti. To je kršitev osemurnika in delavstvo pravi, da je ta del ljudi avantgarda za odpravo osemurnika.

Čitajte »Pravico«!

Zveza papirniškega delavstva.

Shod papirniškega delavstva. V nedeljo dopoldne po prvi sv. maši se je vršil shod papirniškega delavstva v društveni dvorani v Sostrem. Predsednik odpravi zborovanje in obrazloži razmere v vevški papirnici. Jože Gostinčar govori o organizaciji in opozarja, da je sedanja enotna organizacija za papirniško delavstvo edino koristna in potrebna. Nova organizacija, ki jo spravlja skupaj tovarniški podravnatelj, za delavstvo ne more biti dobra, pač pa bi njemu le škodovala. Vsak delavec, ki se prikloni tej organizaciji, more biti le izdajica delavskih interesov. Dalje govori o davku na delo, ki je za delavca že iz tega razloga krivičen, ker morajo delavci zaslužiti vse davke, ki jih plačuje podjetje. Omenja tudi zavarovanje za slučaj starosti in onemoglosti, ki bi moralo stopiti v veljavo dne 1. julija t. l., pa je preloženo na nedoločen čas, s čemur je kršen zakon. Zborovanje je bilo zelo dobro obiskano.

Strokovna zveza rudarjev.

Trbovlje. Vsem tovarišem se naznanja, da se vedno in v vsakem slučaju obračajo po informacije in pojasnila na tajništvo. Ker se je že večkrat pripetilo, da so nasledli kakim nepremišljenim govoricam, se tovariši na to opozarjajo.

Trbovlje. Dne 10. julija so sklicali tukajšnji socialnodemokrati protestni shod. Shod je imel namen protesta proti novemu pravilniku starostnega zavarovanja. Cel shod se je pa spremenil v agitacijo za novo rudarsko organizacijo po imenu »Zveza rudarjev Jugoslavije«. Glavni govornik je omenil med drugim tudi davek na delo. Izvajal je sledeče: Mi socialisti smo v svojem glasilu Delavcu pozivljali vse meščanske stranke, da delujejo nato, da se krivični davek ukine. Vendar so se našemu energičnemu opominu odzvali samo poslanci Slov. ljud. stranke in minister g. Žerjav. Seveda naredili pa niso tako, kakor bi naredili mi, ko bi imeli poslance. — Mi organizirani krščanski rudarji povemo javno: 1. Da je dr. Žerjav glasoval za dvanajstine, v kojih je bila zapopadana tudi postavka: davek na delo. Toliko v vednost. — 2. Poslance Jugoslovanskega kluba vam ni treba nikdar opominjati, kaj naj zagovarjajo v narodni skupščini in na drugih merodajnih mestih. Oni se prav dobro zavedajo sami, kaj imajo storiti. Proti davku na delo je napravil poslanec dr. Gosar vse, kar mu je bilo mogoče kot poslancu opozicije.

Kar je dosegel, je objavila Pravica v številu 28 z dne 9. julija. — 3. Ker se pa hvalite vi, da bi izposlovali več, nego Jug. klub, vam povemo tole: Ko ste sedeli že pred leti vi s svojim »republikanskim klubom« v parlamentu, ste rohneli tako, da je vašega »republikanskega« načelnika Edbina Kristana ropot odnesel tja preko meje v Ameriko na mastni stolček izseljeniškega komisarijata. Bili ste tako naklonjeni delavstvu, da, ko je lansko leto nastopila v času najhujšega terorja nad delavci, kar ga poznajo Slovenci, Davidovičeva vlada, ste glasovali za takratno korupcijo in nasilje, izgovarjajoč se, da vi niste za nikakršno meščansko vlado. Torej najmanj ste opravičeni vi kaj ukazovati stranki, ki stoji na pravičnem in socialnem programu. Kadar nastane moment, da bi se popravilo zlo in nasilje, takrat glasujete za še večje nasilje in izkoriščanje. Dokler ste imeli še zastopnike na odločilnih mestih, so se isti vedno borili za svoje lastne interese in lastne dobičke, delavstvo ste pa pustili naprej izkoriščati. Kdaj ste vi delali za izpremembo vidovdanske ustave? Kdaj ste zastopali vaš republikanizem? Zakaj niste pri zadnjih državnoborskih volitvah dobili na svojo listo niti enega poslanca? Vsega tega se delavstvo dobro zaveda in vam po vaši zaslugi obrača hrbet. — Krščanski socialist.

Društvo slovenskih organistov.

Organisti, pozor! V torek, dne 21. julija se vrši sestanek organistov v Leskovcu pri Krškem ob 10 dopoldne pri Lavrinšku. Sestanek je jako važen, ker bo poročal odposlanec Društva organistov za Slovenijo o zelo važnih zadevah. Organisti, posebno bližnji, pridite v obilnem številu! Obvestite vse svoje sosede.

Društvo organistov je stavilo na zadnjem občnem zboru Jugoslovanske strokovne zveze sledeče predloge: 1. Popolna izvedba zavarovanja vseh organistov pri Pokojninskem zavodu za privatne nameščenice, kakor to zahteva tozadevni zakon o zavarovanju priv. nameščenice. Ako cerkev res nima toliko dohodkov, da bi plačala tozadevne prispevke, naj to plačujejo občine v smislu zakona z dne 7. maja 1874, drž. št. 50, § 36., kateri je še danes v veljavi. — 2. Ureditev plač organistov takó, da bo vsak organist plačan po razmerju članov svoje družine in po opravljenem delu. Določiti se mora stalna plača, v katero se uštejejo vsi dosedanji dohodki. Ako bi to ne zadostovalo, se mu mora dati draginjska doklada po razmerju članov družine, kakor n. pr. državnim nastav-

ljencem. — 3. Ureditev oddaje služb in pravnega razmerja med službodajalcem in nameščencem tako, da bo vsak organist po gotovih letih definitivno nastavljen, da se ne bodo več dogajale krivice, kakor so se žalibog mnogokrat dosedaj, ko je bil organist odpuščen brez vsake krivde in brez vsake preiskave. Eventuelna nespo-rzumljenja se naj presodijo pred disciplinarno komisijo, katere se naj voli vsaka tri leta. — Odbor se bode trudil, da se vse to doseže in Jugoslovanska strokovna zveza nam je obljubila svojo pomoč.

Od mnogih organistov slišimo pritožbo, da se jim štolnina ne plačuje po določenem štolnem redu. Mnogi niti ne vedo, koliko imajo dobiti n. p. za rekivjem itd. Nekateri dobi 10 Din, drugi samo 5, tretji tudi komaj po 3 Din. Da bodo vsi vedeli, kaj jim gre, bomo v kratkem priobčili štolni red v »Pravici«. Torej pazno zasledujte našo rubriko v tem listu. Č. gg. župnike pa prosimo, da naj vendar organistom, kateri so že itak tako beraško plačani, plačajo po predpisanem štolnem redu, da se v tem oziru ne bo treba pritoževati na kn. šk. ordinarjat.

Društvo diplomiranih babic.

Nadvse važno. • Tukaj pošljamo prepis dopisa, ki ga je poslalo okrajno glavarstvo Slovenjgradec vsem občinskim predstojništvom in župnijskim uradam. Dogajajo se še vedno slučajji, kateri so se osobito na deželi razpasli, da se h porodom pritegujejo neizkušene ženske. Posledica tega je, da je nastopilo vsled nepravilnega in neizkušene postopanja več smrtnih slučajev, kakor tudi, da je večje število porodnic in otrok vsled tega težko obolelo. Ker se sedaj nahaja v političnem okraju Slovenjgradec zadostno število preizkušenih babic, in sicer: V Muti Antonija Lipuš in Magdalena Ott, v Marenbergu Bibiana Javornik, v Vuzenici Katarina Polner in Terezija Praprotnik, v Slovenjgradcu Frančiška Poss in Marija Stropnik, v Mišlinji Terezija Poznič, v Šmartnem pri Slovenjgradcu Katarina Karner, v Šmartnem na Paki Jožefa Primožič, v Velenju Karolina Rudnik in Neža Salec in v Šoštanjku Antonija Strnad in Helena Ježovnik, je odslej strogo prepovedano, pozvati h porodom neizprašane babice. O tem je primerno podučiti prebivalstvo, razglasiti vsebino odloka na primeren način ter odlok pribiti na občinsko desko. Prestopke je naznaniti tu sem. Župnijski uradi se vabijo, da primerno vplivajo na prebivalstvo, da se ravna po

Čemu mečeš proč denar? Ali ne veš, da ima Konzum konkurenčne cene in dá poleg tega še 3% popust! Svoji k svojim!

A. Marby:

Hanka.

Lužiško-srbska povest.

Ali je bila to še pohlevna, tiha Hanka? Martin je zrl od začetka ves osupel na svojo nevesto, ki se mu je zdela v svoji naraščajoči razdraženosti ljubkejša in dražja ko kdaj prej. Obenem so pa njene krivične obtožbe glede njegovih resnih namer izzivale v njem največjo jezo. Njemu, Martinu Novki, se upa postaviti po robu? To ji bo še drago hodilo!

Prizor bi se bil vkljub vsemu končal z vzajemno prošnjo za odpuščenje in z novimi prisegami neomajne zvestobe, ako ne bi bil Martinu potekel prosti čas. Tako pa, ko se je hotela Hanka obrniti od njega, jo je zgrabil hitro za roko, jo prisilil, da mu je pogledala v porogljivo smehljajoči se obraz, in siknil proti njej: »Postavljaš mi torej stol pred vrata? Dobro, grem; ni treba, da bi mi dvakrat rekla... Dobim jih lahko deset za eno, ti svojeglavka, ti!«

Izginil je, preden se je Hanka v svoji omamljenosti popolnoma zavedela dalekosežnosti dogodka, ki se je tako naglo odigral. Nekaj časa je stala kakor okamenela, potem je brez vsake misli stopila iz sobe, da bi zopet skrbno zaprla vežna vrata, in se je vrnila ravno tako topo zopet na svoje navadno mesto. Z zastrlim pogledom se je ozrla na speče otroke — s sladkim usmevom na napol odprtih ustecih so spali nemoteno dalje, ne da bi slutili, kakmezaceljiv razdor je ravnokar

razložil tu dve dosedaj v ljubezni zedinjeni srci. Iz navade je vzela deklica v roko svoje pletivo; toda sicer tako delavni prsti so ji sedaj službo odpovedali; v nepazljivosti ji je zdrknilo pletenje na tla.

Kako je bilo ubogi Hanki pravzaprav pri srcu? Tega bi sama ne vedela povedati! Od samega gorja je težko dihal. Kakor oster nož se ji je v srce zadirala zopet in zopet bridka bolečina; v glavi ji je kovalo in hrumul je v njej bolj divji metež kakor nevihta zunaj. Ničesar drugega ji ni hodilo na um kakor samo misel: Sedaj je končano — vse končano! Zdelo se ji je, kakor da se mora pri tem zadušiti. Slednjič je iz viharne razburkanih prsi preko tesno stisnjenih ustnic prodrlo krčevito ihtenje, skeleče suhe oči so se ovlažile — s komolci, uprtimi ob mizo, je zagrebala drhteči obraz v svoje roke in prvo vroče gorje si je napravilo duška v potoku nevzdržnih solz.

2.

Poldan ni več daleč, vendar pa solnce še ne more prodreti megle, ki polegá že od ranega jutra kakor valujoče sivo morje nad samotno pokrajino. Po grudastem kolovozu se je pomikal počasi lojtrski voz s težko, živopisano skrinjo in lepim brezovim, zaradi bleščečega lošča skrbno pokritim predalnikom. Spredaj sta bila na sveži slami dva kolikor toliko udobna sedeža; vkljub temu sta rajši peš hodila ob vozu kmetski voznik ter njegova ženska sopotnica. Kolesa so hreščeče škripala v globoko razritem pesku, trope splašenih kavk so glasno grakale, s hi! in hot! je prilično priganjal Matevž svoja konjiča; drugi glas ni motil jutranje tišine.

Beseda se je le poredkoma oglasila. Vsakemu vprašanju — in v začetku jih je mlademu dekletu sililo mnogo na ustnice — je sledil tako očitno nevoljen odgovor, da je rajše popolnoma umolknila in je hodila odslej vedno par korakov pred redkobesednim voznikom. Tako Hanka ni zapazila, kako ji neprestano slede svetlosinje oči mladega fanta. Seveda, kam drugam naj bi pa tudi gledal? Megleni oblaki so padali nižje in nižje in niso puščali nobenega obzorja, celo v prav majhni oddaljenosti so sličile grčave obcesne vrbe s svojimi še brezlistnatimi vejami pošastnim stvorom; polje, vmes gozdi in travniki, je bilo vse nerazločno zastrto. Zato je bilo čisto naravno, da je deklica s svojo vitko postavostjo, krepko stopajoč pred vozom, obračala nase Matevžovo pozornost. Toda v to občudovanje se je čudno vmešaval neki zasmehljiv prezir in skoro sovražen izraz njegovih oči.

Svoje nekdanje tovarišice iz otroških let, družice veselih iger Matevž ni več spoznal. Na postajališču, kjer je z vozom čakal Hanko, se je bil zastoj oziral po njej in je že, misleč da je ni, hotel nevoljen obrniti voz, ko mu je veselo presenečen glas zaklical: »Matevž! Dobro jutro, Matevž! Gotovo mene čakaš?« Prestrašen je strmel v govornico v dolgi obleki, kakršno so nosile mestne gospe. Ta, ki je stala pred njim, vendar ne more biti Hanka? Nobene besede ni našel za odgovor, vedel ni, ali naj ji reče »ti« ali »vi«. Šele na njen ponovni pozdrav, in ko mu je prijazen roko ponudila, je kratko vprašal: »Si postala Nemka? Se hočeš pri nas v takih cunjah šopiriti? Povem ti takoj, tega ne smeš!«

(Dalje prihodnjic.)

gorenjih navodilih. Kazalo bi tudi ob priliki krsta paziti na to, je-li pri krstu navzoča preizkušena babica ali ne. — Kr. okrajni glavar. — Prepis tega dopisa smo priobčili zato, da se bodo znale babice ravnavati po njem iz drugih okrajev. Najbrže so slične odloke izdala tudi druga glavarstva, pa o istih nismo bile obveščene. K dopisu tega prepisa se še povrnemo.

Ali smo se do danes že kaj izučile? V »Pravici« smo poročale, da smo ponovno urgirale pri ministrstvu za narodno zdravje glede osnutka novih pravil. In glejte, nad en mesec dni je že preteklo in do danes še nismo dobile nobenega odgovora. Kdo je kriv, da nič ne dosežemo. Odgovor na to nam je prav lahek. Nesložnost nas vseh. Dovolj smo vas že pozivale, da se organizirajte in da skupno nastopimo kot ena celota za naše pravice. Dosegle bi, ako bi bilo delovanje nas vseh iskreno. Nesložnost, neizkušnost in sebičnost nas tlačijo k tlom, da kmalu ne bo več naš stan tisto, kakor je bil pred leti. Bolj kot kedaj prej je danes potrebno skupno delo. V slogi je naša rešitev. Zatorej na delo, ako hočemo, da se taka pravila, kakor so bila prečitana na občnem zboru, ne uzakone. Od babice do babice mora iti glas, takšna pravila nočemo. Hočemo pa, da se ista popravijo našemu stanu primerno, kakor smo svoječasi zahtevali v pritožbi, ki je bila poslana ministrstvu za narodno zdravje.

Odgovor »organiziranemu železničarju«.

Vodstvo združenih organizacij na moj prvi članek, objavljen v »Pravici« dne 3. junija t. l., ni mislilo dati odgovora (tudi sedaj ga ni dalo), ker je njihov članek popolnoma neutemeljen ter brez prave podlage (podčrtal podpisani). Vprašamo imenovanega, naj nam pove le en odstavek iz našega članka »Krščansko-socialno orientiran železničarjem«, ki bi pomenil najmanjši napad na železničarje.

Tovariši železničarji naj še enkrat prečitajo tozadevni članek, priobčen v 11. številki. »Organiziranega železničarja« in moj članek v »Pravici« z dne 3. junija in naj primerjajo zgoraj citirani odgovor. Slika je dovolj jasna, da jo lahko otipa tudi slepec. Vsak, ki mu je resno na tem, da pridemo železničarji dejansko enkrat do enotne strokovne, nepolitične organizacije, je pričakoval, da bo pripravilni odbor za enotno organizacijo storil vse, da se ta zadeva povoljno reši. Mesto tega pa vodstvo združenih organizacij (v katerem sta tudi Čerih in Gorše) tozadevni članek, priobčen v 11. številki. »Organiziranega železničarja« zagovarja, ter moj članek proglasa za »neutemeljen in brez prave podlage«.

Na drugi moj članek, katerega sem poslal tudi v političen list »Slovenec« je radi tega, da bodo obveščeni tudi oni tovariši železničarji, ki niso naročeni na »Pravico«, pravite: »da smo primorani odgovoriti«. (Pripomnim, da smatram, da je vodstvo »Združ. želez. organizacij« sestavilo, oziroma odobrilo ta odgovor.) Tovariši! Prav odkrito povem, da od resnih ljudi ne bi pričakoval, da bošče na tak način zagovarjali nekaj, kar se zagovarjati in dokazati ne da (pač politično, nikdar in nikoli pa ne na podlagi ujedinenja). Če ste za, znali, kakor pravite, da se politični voditelji kršč. soc. ne strinjajo z ujedinenjem, ali je bilo radi tega potrebno napadati kršč. soc. organizacijo in njen kongres in diskreditirati ujedinenje? Likvidirati »Prometno zvezo« in dovršiti ujedinenje je bila eminentna zadeva nas železničarjev. Povejte odkrito, kaj pa je imel prvi kongres krščanskih socialistov opraviti z ujedinenjem železničarjev? Vam je dokaz, da se niste motili, sklep I. kongresa krščanskih socialistov. Po Vašem »dokazovanju« se mora sklepati, da Vam ni dovolj, da

likvidiramo »Prometno zvezo« in se železničarji ujedininimo, ampak bi moral s tem prenehati tudi kršč. socializem. Po Vašem nazoru je krščanski socializem separatizem in škoduje ujedinenju železničarjev, ker se je na kongresu kršč. socialistov sklenilo, da se stopi v stik s sorodnimi organizacijami tudi po drugih delih naše države. To pravico jim direktno odrekate. Dosledno temu moramo železničarji, kateri načelno in politično pripadamo kršč. soc. organizaciji, če hočemo biti ujedineni v enotni želez. organizaciji, delovati proti kršč. socializmu. Tako, kajne, tolmačite bazo »verske in politične svobode«?

Besedi »borbena« in »razredna« ni za me pogoj enotnosti, ker sem prepričan, da se ne vabi na promenade koncerte in plesne radi prve niti druge besede, temveč radi miselnosti ljudi, ki vodijo organizacijo.

Kdo je šel pravo pot? Vi ste javno dokumentirali to, kar hočete sistematično izvajati. Šel sem pravo pot, sledil Vam v javnost z nado, da izčistimo bačile in gremo na pot, ki bi nas pripeljala do končne enotnosti celokupnega železniškega osebja. Radi tega mi pa podtikate politiko.

Izjavljam: bil sem, sem in bom iskren zagovornik enotne strokovne nepolitične organizacije železničarjev. Nasprotnik pa sem vsake organizacije, ki bi imela pripeljati le do svoječasnih neprijetnih medsebojnih bojov in sovraštva med tovariši. Če mi dokazete, da sem črnogled, da se motim, ne bo nihče bolj vesel kakor jaz.

Novo mesto, dne 10. julija 1925.
Peter Mrak.

Prometna zveza.

Na naslov direkcije državnih železnic v Ljubljani. V zadnjem času se pojavljajo vedno pogostejši slučaji, da prihajajo od direkcije državnih železnic v Ljubljani, oziroma preko nje od generalne direkcije, razne okrožnice, obvestila, inštrukcije, tiskovine itd. v srbskem ali v srbohrvatskem jeziku, deloma tudi v cirilici, katerih osebje ne more pravilno razumeti in tolmačiti. Ker so navedena obvestila za osebje vedno velike važnosti, katere mora navadno vsak uslužbenec z lastnoročnim podpisom vzeti na znanje, bi prosili cenjeni naslov, da da ista na razpolago osebju v slovenskem jeziku, ker le tedaj se bo lahko zahtevalo, da bo osebje izvrševalo točno svojo službo in se držalo predpisanih navodil. Ne najdemo pa vzroka, da bi bilo to neizvedljivo, saj nam je po ustavi zajamčen tudi slovenski jezik kot uradni jezik.

Izšla je okrožnica št. 118—VI o poškodbah članov bolniškega fonda po tretjih osebah, vsled tuje krivde. Okrožnica se glasi: Oblastna uprava humanitarnih fondov pri direkciji državnih železnic v Ljubljani je ugotovila, da člani bolniškega fonda, ki so bili napadeni od tretje osebe ali poškodovani vsled pretepa in v poboju in so vsled takih poškodb v bolniškem stanju ali v ambulantnem zdravljenju, ne javijo teh po kazenskem zakonu kaznivih dejanj svojemu načelniku, da bi mogel ta to sporočiti Oblastni upravi humanitarnih fondov v svrhu pravočasne uveljavljanja regresne pravice napram krivcu za stroške, narasle bolniškemu fondu za poškodovanega člana bolniškega fonda; zato naročamo vsem uslužbenecem brez izjeme, da prijavijo vsak tak slučaj takoj svojemu načelniku z navedbo storilca (ime, priimek, posel, stanovanje in sodišče, pod katero spada kraj, kjer se je zgodilo dejanje). Službena edinica mora na podlagi podatkov sestaviti izbrpno poročilo in je poslati tekem treh dni Oblastni upravi humanitarnih fondov in hkrati obvestiti pristojnega železniškega zdravnika. Gg. železniški zdravniki naj vsak tak pozitiven ali domneven slučaj sporočijo g. šefu sanitetnega odseka.

Delavska zveza.

Jesenice. Delavska zveza za Jesenice je priredila v nedeljo 12. julija javen shod, na katerem je poročal posl. Dušan Šernec. G. poslanec je govoril o političnem položaju in o neznosnih davčnih bremenih, ki nam jih naklada vladna večina. Slišali smo o dr. Gosarjevem predlogu, katerega sedaj razpravlja fin. odbor. Od tega odbora je sedaj odvisno, ali se bodo upoštevali protesti delavskih organizacij, ali pa bo odločal velik kapital. Tukaj bo imel dr. Pivko hvaležno nalogo, da pokaže svoje socialno mišljenje in da ne pusti izmzgavati delavnih stanov. — Oglašali so se tudi soc. demokrati, kar pa ni prav nič oviralo lepo uspelega shoda.

Tedenske vesti.

Kongres za proučevanje vzhodnega bogoslovja. Zadnje nedelje se je pričel v Ljubljani kongres za proučevanje vzhodnega bogoslovja, katerega se je udeležilo poleg Slovencev tudi okrog 200 zunanjih gostov vseučiliških profesorjev, škofov in drugih visokih cerkvenih funkcionarjev itd. Za važnost kongresa govori dejstvo, da so se ga udeležili gostje ne samo iz Jugoslavije, temveč tudi iz Češko-slovaške, Poljske, Francije, Anglije, Italije, Romunije, Carigrada itd. Kongres ima predvsem znanstven pomen in ni namenjen širši javnosti. Vendar se pa vrše tudi razne prireditve za širšo javnost. V nedeljo je bilo v stolnici in v dvorani hotela Union več cerkvenih govorov in med drugim tudi pontifikalna maša po vzhodnem obredu.

Nekaj o preteklosti. V 23. številki »Pravice« v članku: **Jože Gostinčar: Nekaj iz preteklosti**, citamo besede: »Danes je ta zveza (Prosvetna) z delavsko zastavo sv. Mihaela v rokah inteligence, ki pa za delavsko prosveto stori na žalost zelo malo.« Kako je g. Gostinčar do te trditve prišel, nam ni znano. Brezdvoma nima ta gospod pogleda v podrobno delovanje Prosvetne zveze. Tu podamo le podatke od 10. oktobra 1924 do danes, kako je vršila naša inteligenca prosvetno delovanje med našim delavstvom. V omenjeni dobi je priredila Prosvetna zveza v izključno delavskih društvi: 41 skioptičnih predavanj s 1230 slikami 12 predavanj poljubne vsebine; delavskim društvom je preskrbela naša pisarna 150 knjig; posredovala je pri nakupu kino aparata in po njenem posredovanju je dotično delavsko društvo dobilo aparat za 4000 Din ceneje; preskrbela je 4 društvom (Krekove mladine) 10 % takso za njihove prireditve mesto 20 %; rešila za delavska društva 113 dopisov. Delavcem v tujini preskrbela 6 časnikov, jim poslala 30 iger, 10 popolnih pesmaric, 25 izvodov partitur in 50 izvodov knjižice »Naša pota«. Povabi k vsaki seji zastopnika Krekove mladine in pošilja k njenim sejám redno svojega zastopnika. Prosvetna zveza z veseljem omenja, da med društvi najbolj živahno delujejo kat. delavska društva, katerim je vedno pomagala. Med 40 predavatelji, ki pripadajo naši inteligenci, ni nihče prejel vinarja plačila za svoj trud, pač pa pretnje, da bo šel v Macedonijo in razne šikanje. Zato smatra Prosvetna zveza za sveto dolžnost, da čuva našo inteligenco pred takimi sumničeni. Upamo, da bo g. Gostinčar uvidel, da njegove besede niso slonele na točnih informacijah. — Za Prosvetno zvezo: Dr. Mohorič.

K nekaj o preteklosti. Na dopis Prosvetne zveze si dovoljujem sledečo pripombo: V mojem članku v »Pravici« je omenjeno, da je storila »Prosvetna zveza« za delavsko prosveto zelo malo. G. dopisnik pa trdi, da je imela samo skioptičnih predavanj po del. društvih 40, ne navaja pa, kje in v katerih društvih so se vršila ta predavanja. Delavska organizacija v

Ljubljani o tem ni od nobene strani obveščena, dasi vodi tudi tozadevno statistiko. Najbrže so se predavanja vršila v splošnih izobraževalnih društvih, ki pa niso izrecno delavska. Sicer ima pa današnji dopis to dobro stran, da se je pokazala dobra volja za delo. Gostinčar Jože.

Gibanje prebivalstva v ljubljanski oblasti v letu 1924. V ljubljanski oblasti je bilo leta 1924 555.852 prebivalcev, 4281 porok, 17.441 novorojenec (1470 nezakonskih, 380 mrtvorjenih), 9663 umrlih. Samomor je izvršilo 77 oseb, umorjenih in ubitih pa je bilo 45 oseb.

Nesreča v Dupljah na Gorenjskem. Tržiški vlak je pretekli teden pri prehodu državne ceste čez tir pri Dupljah zadel v voz, naložen s sodi z vinom. Piskanja vlaka gluhomimi Pavlinov voznik iz Podbrezj je seveda ni slišal, temveč je mirno vozil svojo pot. Vlak je z vsó silo zadel ob voz, ki se je vsled sunka prekuenil proti jarku. Pod seboj je pokopal voznika, sodi z vinom so se pa trkljali po cesti. Konji so pri nesreči ostali popolnoma mirni in se jim ni ničesar pripetilo. Voznik je dobil lahko poškodbo na glavi, težjo na nogah. Naložili so ga na vlak in odpeljali v Tržič. Čeprav je bil poklican zdravnik, so ranjenca odpeljali takšnega zopet nazaj v Duplje, kakršnega so pripeljali v Tržič. Lepo in človekoljubno bi pač bilo, če bi nesrečnemu poklicani zdravnik rano vsaj malo osnažil in primerno obvezal.

Najden novorojenček. V gostilni v vasi Trnovi, občina Gomilsko, sta našli v podstrešju domača hčerka in pa natakaria golo mrtvo dete, mirno ležeče na priprosti blazini. Hišni gospodar je takoj obvestil orožništvo, ki je ugotovilo, da je dete povila domača dekla. Pri zaslišavanju je dekla takoj priznala in povedala, da je povila dete že lansko leto dne 8. sept. Izjavila je, da je bilo dete mrtvorjeno. Mrtvorjenček je ležal na podstrešju devet mesecev. Nerazumljivo pri odkritju je bilo to, da je bilo dete popolnoma neizpremenjeno in je izgledalo, kakor bi bilo ravnokar rojeno. Domači, ki so bili skoraj dnevno na podstrešju, niso opazili ali začutili nobenega neprijetnega duha, čeprav bi v takem slučaju moral biti. In niti miši, niti podgané in mačke se niso dotaknile goléga deteta celih devet mesecev. Komisija je ugotovila, da je bilo dete res mrtvorjeno in neprevidna mati se bo morala zagovarjati le vsled tega, ker ni skrbela za babiško pomoč ob porodu.

V blaznosti podtaknjen ogenj. Vdova Marija Vodovnik je našla svojo hišo pri Sv. Magdalen, občina St. Pavel pri Preboldu v Savinjski dolini. Ko so ljudje spoznali, da je požigalka blazna, so jo takoj prepeljali v blaznico v Ljubljano.

Velike poneverbe v Novem Sadu. V državni predilnici svile v Novem Sadu so prišli na sled velikim poneverbam. Poneverjena vsota presega 100.000 Din. Več uradnikov je aretiranih.

Požar v kaznilnici. V bitoljski kaznilnici je silen požar uničil oni del zgradbe, v katerem je bil nameščen orožniški bataljon. Škoda znaša do 3 milijone dinarjev. Zažgali so kaznjenci.

Smrtna obsodba. V Osijeku je bil obsojen na smrt Pavel Vincetić iz Bošnjakov. Vincetić je v noči od 21. na 22. aprila umoril in oropal posest. Adama Nikolicha in njegovo ženo Kato. Obtožen je bil poleg tega še hudodelstva požiga in tatvine.

Ali že imate dr. Gosarjevo brošurico

»Za kršč. socializem«?

Kdor hoče prav umeti idejo krščanskega socializma, mora prečitati to zelo potrebno brošurico. Dobi se v kolportajnem oddelku »Slovenca« v Jugoslovanski tiskarni v Ljubljani.

Somišljeniki posečajte **Osrednje vinarske zadruge** Kongresni trg 2
gostilno (Konzumska klet)

Dopisi.

Iz ljubljanske mestne pristave. Naš hlevni mojster se je razjezil nad svojimi uslužbenci radi družinskih doklad, katere morajo prejemati. On bi raje videl, da gredo delavci iz službe, kakor pa da bi dobili izplačane doklade. Hlevni mojster ne sme misliti, da je še vedno pri dragonerjih, temveč mora vedeti, da služi ljubljanski mestni občini in se ravnati po občinskem svetu sklenjenih postavah. Te postavbe pa on najrajše na svojo roko krši in se hoče s tem hliniti sedaj obstoječemu magistratnemu režimu. Pride čas, ko se bo moral zagovarjati za vse podobne pogreške, ki pri njemu niso tako redke. Na vse načine se trudi, kako bi prikrajšal mestne uslužbence pri urah in podobno. Dobro bi bilo, da bi se on namesto nepotrebnih šikan brigal bolj za material na pristavi, ki vsak dan bolj propada. Ima pa tudi svoje protežirance, ki pa vsled že storjenih pogreškov spadajo vse kam drugam ko pa na pristavo. Sicer pa o tem lahko postrežemo kaj več drugič, če se ne bo ta gospod kaj poboljšal.

Dol pri Hrastniku. Na zadnji seji doleskega občinskega sveta so razpravljali o agrarni reformi, ki jo je izvršil vodja tukajšnjih demokratov g. A. Gnus, šolski ravnatelj in občinski odbornik, s tem, da je dal leta 1922 prepisati občinsko zemljo na svoje ime, ne da bi o tem sklepal občinski odbor. Pri tej točki vpraša župan Drakler občinskega odbornika Gnusa, kako si je prisvojil oni del občinske zemlje, ne da bi dotični del kupil, in vse to brez vednosti odbora. G. Gnus izjavi: Kupil sem oni del od svaka Planinca in ga ne dam brez tožbe iz rok. Župan pravi: Zemljišče je last občine in ga Planinc ni smel prodati. Gnus se izgovarja, da je Planinc užival dotično zemljišče 30 let in da ga ima pravico prodati. G. župan pozove g. Gnusa, da zapusti sejo, kar se je izvršilo. Pri nadaljni razpravi povedo stari občinski odborniki, da je zemljišče služilo občanom za splošno skladišče za les itd. Nato pooblasti občinski svet župana, da varuje občinske koristi in dožene stvar do konca. Zanimivo je, da je Gnusov prijatelj, demokrat Dolinšek, tudi glasoval za ta predlog. O stvari bomo še poročali.

Vič. (Zadnja občinska seja.) Na dnevnem redu zadnje seje je bila tudi prošnja stavbene zadruge »Stan in dom« za jamstvo posojila. Odbor je odobril jamstvo za Din 500.000, kar je razveseljivo, ker bo na ta način prišlo nekaj delavskih družin pod lastno streho. Za zidanje ubožne hiše, katera je še bolj potrebna kot elektrika, pa občinski odbor nima malo resne volje, ter smatra menda vsak opomin k pospešenju nadležen, ter se izgovarja, da ni denarja. Če zida zadržuga »Stan in dom« s kreditom, zakaj pa občina tega ne bi zmogla. Priporočamo, da je klub SLS stavljal pri zadnji seji predlog, da naj se nekoliko novih stanovanj uporabi za občinske reveže, kar sta pa delavski klub in JDS odklonila z motivacijo, češ, kdo bo pa plačeval ogromno najemnino. Sprejel se je ponovno predlog, da naj se stopi v stik z zadrugo »Stan in dom« glede zidanja ubožnice. Prepričani pa smo, da bodo viški ubožci imeli svojo hišo kvečjemu na viškem pokopališču. Dolžnost delavskega kluba bi bila, da in vsak način podpira akcijo za zidavo ubožnice, pa naj si

občina tudi ta denar izposodi. (Sokolska slavnost.) V soboto in nedeljo je imel viški Sokol slavnost ob priliki razvitja novega prapora. Ker pa jim Vič ni dovolj sokolski, so zahtevali tudi od delavcev in obrtnikov naših pristašev, naj izobesijo zastave in razsvetlijo okna o soboto zvečer. Večina je to odklonila, le nekaj obrtnikov se je menda bala, da ne bi izvajali konsekvence. »V najbolj ogroženem predmestju Ljubljane pa je visela zastava tudi iz občinskega urada in kar nas je še bolj iznenadilo, tudi iz ljudske šole. — Protestiramo, da g. župan na račun vseh občanov izobeša zastavo za veselico, katera županstvo nič ne interesira. Še energičneje pa protestiramo, da bi visela ob sokolskih veseljah zastava iz naših delavskih žuljev zgrajene šole, katero poseča najmanj 90 % delavskih otrok. G. šolskega vodjo pa opozarjamo, da je šola last občine, ne pa sokolskega društva na Viču, ter si to enkrat za vselej zapomnite, ker ne potrebujemo na šolskem posloplju zastav ne ob orlovskih in ne sokolskih veseljah. Toliko o tej stvari za danes.

Prevalje. 7. julija je umrl premo govni upokojenec Franc Novak v starosti 86 let. Delo in trpljenje je bila njegova usoda v življenju. V starosti je prejemal skromno pokojnino, ob kateri človek ne more ne živeti, ne umreti. Hodil je vedno okrog s palico ves betežen, od dela izrabljen, poleg tega je imel še posebno telesno hibo, katero je dobil pri napornem delu, ter tu in tam pri premožnejših ljudeh prosil pomoči. Ljudje so imeli sočutje z njim ter so mu radi nekoliko pomagali z darovi. Pokojni je velikokrat pripovedoval o razmerah v bivših tukajšnjih železolivarnah, kjer je svoječasno delal. Bil je ponosen na delo svojih rok, a dolgo časa je trpel in bridko okušal današnje krivične družabne razmere. Naj mu bo Bog boljši plačnik!

Krekova mladina.

Vabilo na IV. delavski mladinski zbor Krekove mladine v Ljubljani, ki se vrši v nedeljo 2. avgusta 1925 v Rokodelskem domu. Spored: I. Dopoldne ob 9: Mladinski zbor K. m.: 1. Cilji in naloge Krekove mladine. Referira Jože Gostinčar. 2. Krekova mladina, strokovne organizacije in socialna šola. Referira Ivan Gajšek. II. Občni zbor K. m.: 1. Otvoritev in pozdrav. 2. Poročilo osrednjega odbora. 3. Poročilo referenta za podružnice. 4. Poročilo nadzorstva. 5. Volitev novega osrednjega odbora, nadzorstva in razsodišča. 6. Slučajnosti. — Poučni izlet in prijateljski sestanek na vrtu Rokodelskega doma. — Vsaka podružnica je obvezna poslati na mladinski zbor svoje delegate. Člane bližnjih podružnic in prijatelje naše mladine pa vabi k obilni udeležbi Osrednji odbor.

Iz centrale. Sporočamo vsem podružnicam, da naj gradivo za glavno tajniško poročilo na občnem zboru sigurno pošljejo najkasneje do 24. julija. — Seja načelstva se vrši v petek 17. julija ob 8 zvečer v društvenih prostorih.

Vsem tovarišem! Z ozirom na pritožbe naših članov, da se jih je začelo zapostavljati ter odpuščati iz službe vsled tega, ker so člani delavske prosvetne organizacije »Krekove mladine«, prosimo naša centrala, da nam prizadeti takoj pošljejo tozadnevna poro-

čila. Obenem opozarjamo naše člane, da svojo službo vrše kolikor mogoče točno in vestno ter se ne strašijo nikogar. Naše obnašanje naj bo povsodi dostojno in korektno. One pa, kateri naše člane preganjajo, prosimo, da nam jih takoj sporočite. Na vse druge očitke in nagajivosti pa dajmo odgovor na ta način, da gremo neustrašno naprej z geslom: Na delo za razširjenje Krekove mladine!

Občni zbor »Krekove mladine« v Ljubljani. Krekova mladina, Ljubljana, je imela dne 8. julija svoj redni občni zbor, ki je nad vse lepo uspel. Tov. predsednik Peterlin je poročal o delovanju društva in navduševal tov. člane k agilnemu delu v društvu, kar so se člani tudi obvezali. Večkrat se je oglašil k besedi tudi tov. Vrhovec in predlagal več stvari, ki bi bile društvu koristne, poudarjal pa je potrebo čim večje agilnosti članov. Nato so sledili razni referati načelnikov raznih odsekov in izvolitev novega odbora, katerega objavimo v prihodnji številki. Pri slučajnostih so se oglašili razni člani in članice k debati. Po končanem občnem zboru se je tov. predsednik Peterlin zahvalil članom za delavnost v preteklem letu in zaključil občni zbor.

Krekova mladina Sneberje-Zadobrega. Prireditev tukajšnje podružnice je izpadla nadvse lepo. Veliki prostori gostilničarja g. Ložarja so bili napolnjeni z delavstvom in njih prijatelji. Delavska godba iz D. M. v Polju je pohvalno vršila svojo dolžnost. — Vsem sodelujočim iskrena hvala!

Krekova mladina Celje. VIII. redna seja odbora Krekove mladine se vrši v soboto, dne 25. t. m. ob 7. uri zvečer v tajništvu Jug. strok. zveze. Prosi se točne in polnoštevilne udeležbe. — Odbor. — Dne 30. junija se je vršil sestanek Krekove mladine, ki je bil povoljno obiskan. Na dnevnem redu so nastopili z govori razni tovariši. Najbolj krasen, obenem zelo poučljiv govor je imel tov. Krajnc. Poudarjal je, da je treba edinosti, ker le ta je korenina organizaciji. Ta edinstvo je v umevanju in pojmovanju socialnih pravic in edinstvo mišljenja, ki drži vsako organizacijo v pravem tiru. Krekovecu je izpolnjevanje dolžnosti častna zadeva. Ljubene, katere tudi ne sme manjkati v društvu, je pa višek pojmovanja in socialnega mišljenja. Terjamo lahko pravico — ljubezni pa ne. Ta je kakor biser, ki se sam svetli in izžareva, treba ga je le obrusiti. Tak biser naj bi bili člani Krekove mladine in z izžarevanjem naj bi pokazali voljo za delovanje in povzdigo društva. — Obenem se sklene tudi, da se določi dan za prihodnji sestanek in to za dan 14. t. m. Nastopili bodo spet člani Krekove mladine. O poteku sestanka bomo poročali.

Krekova mladina Celje gostuje z igro »Babilon« dne 26. t. m. v Grižah. Igra se prične točno ob pol 4 popoldne. Ker je čisti dobiček namenjen v prid Strokovne zveze rudarjev v Zabukovci, se cenj. občinstvo vljudno vabi k prireditvi. — Odbor.

Razno.

700 letnica sv. Frančiška. Italijanski ministrski svet je sklenil, da se proglasi 4. oktober 1926, ko mine 700 let, odkar je umrl sv. Frančišek Asiški, za narodni praznik.

Eksplzija. V bližini Neapola je vsled eksplozije zletela v zrak tovarna za umetalni ogenj. Lastnik to-

varne in trije člani njegove družine so ubiti. Težko ranjene so tri osebe.

Ponesrečena planinca. Dva celovška planinca sta 5. julija napravila turo v pogorje Babe, s katere se nista vrnila. Rešilni oddelek iz Celovca je našel oba turista v vznožju severne stene Babe mrtva. Zdrknila sta v 80 m globok prepad.

O ptičjih gnezdih. Kdor dobro opazuje sinico, kadar ima mlade, dožene tole: Sinica ima na leto redno dvakrat mlade. Navadno je v gnezdu več kakor pet mladičev. Ako mora dobiti vsak kljun dnevno 50 gosenic, potrebuje eno samo gnezdo v enem mesecu, da so mladiči godni, 7500 gosenic brez starih sinic. Vsaka gosenica požre na dan toliko listov in cvetov, kolikor sama tehta in tako žre skozi trideset dni. Če uniči na dan samo en cvet, iz katerega bi dozorel sad, uniči v 30 dneh 30 sadnih plodov in 7500 gosenic skoraj četrtno milijona jabolok, hrušk ali češpelj. — Logar Kurt Loos je opazoval lastovico, ki je pitala mladiče. Samca je umorila mačka in vso skrb za zarod je prevzela samica. Loos je opazoval lastavico 6 do 20 ur. V tem času je priletela lastovica h gnezdu 526 krat z gosenico v kljunu. Največkrat je med 11. in 12. uro, namreč 69 krat, in med 15. in 16. uro, t. j. 71 krat. Najmanjkrat je pitala mladiče med 8. in 9. uro, namreč 22 krat ter med 17. in 18. uro, t. j. 20 krat. Stara je prinesla v kljunu vselej toliko mrčesa, da je pitala dva pa tudi tri lačne kljune. Ako računamo število mrčesa, ki ga je potrebovala zase in katerega je bilo vsaj toliko, kolikor so ga potrebovali mladiči, lahko cenimo množino mrčesa, ki ga pokonča par lastov v času, ko ima mladiče v gnezdu, na najmanj 3000 dnevno. Torej ni vseeno, ali je na hiši, v hlevu in na vrtu eno ali več ptičjih gnezd, in bi moral človek gledati na to in skrbeti, da čim več ptičev gnezdi na hiši in vrtu.

Za kratek čas.

Ribničan (vidi voz za škropljenje cest): »Hej, može, saj ti bo vse veš scurljalo, predno boš pripeljal domov.

Mama (štiriletnemu sinčku): Kaj si želiš za god? — Sinček (pomišlja malo): Da me tri dni ne bi umivala, česala in ne nosu brisala.

Draginja. Za 1000 Din so me kaznovali, ker sem ozmerjal župana s svinjo. — Tudi svinje so se podražile.

Ribničan v Ljubljani. Ribničan (vidi, da škropijo delavci cesto radi prahu): »Joj, joj! kaj mislite, da Vam bo tu na tem kamenju kaj zrastle?«

Učitelj: Plazilci so tiste živali, ki ne morejo ne hoditi, ne stati, ampak se samo plazijo po zemlji. Ivan, imenuj kakega plazilca! — Ivan: Moj mali bratec. On se samo plazijo po tleh.

Noče posoditi. Nervozen gospod sedi v vagonu skupaj z dečkom, ki je bil smrkvav, pa se ni obrisal. — »Ali nimaš robca?« — Deček: »O, imam, pa vam ga nočem posoditi!«

Ribničan (gleda godbo ko svira in vidi, da nekateri od časa do časa počivajo): Glej, glej, nekateri pa nočejo igrati. Sreča, da jih nima v roki naš učitelj, ta bi jim že navil ušesa!

PODRUŽNICE:

Bled, Celje, Djakovo, Maribor,
Novi Sad, Sarajevo, Sombor,
Split in Šibenik.

TELEFON: št. 470 in 57.

Račun poštino-ček. zavoda za Slovenijo št. 11.945, za Hrvatsko št. 59.650.

Pooblaščen prodajalec srečk
Državnerazredne loterije.

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA D. D. V LJUBLJANI

Miklošičeva cesta 10 (v lastni palači nasproti hotela Union).

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, daje v najem jeklene shrambe za vrednote, kupuje in prodaja tudi tuje valute in devize, sprejema vloge na tekoči račun in na vložne knjižice ter oskrbuje vse bančne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Kapital in rezerve skupno nad 15.000.000 Din. — Vloge nad 125.000.000 Din.

AMERIŠKI ODDELEK:

Direktne zveze z ameriškimi bankami. Glavni korespondenti: American Express-Company, 65 Broadway, New York, ter njene podružnice in agencije po vseh večjih mestih Združenih držav, Anglo South American Bank Ltd., London, ter po važnejših mestih Južne Amerike, Commercial Bank of Australia Ltd., London, ter po vseh važnejših mestih Avstralije in Nove Zelandije, National Bank of South Africa, London, Pretoria.

Urejevanje ameriških zapuščin.